

Xerrada “L’assetjament. Eines i estratègies per evitar l’assetjament i actuar quan apareix”

28 de març de 2023

Unes 25 persones van assistir, finalment, a la xerrada sobre assetjament escolar que va anar a càrrec de la mestra i psicopedagoga terapèutica Rakel Calzada, de l'equip SEER, que és l'entitat escollida per la Diputació de Barcelona per a oferir les xerrades que formen part del cicle 'Eduquem en família'.

Va ser molt interessant, perquè va permetre a totes les persones assistents reflexionar sobre què és l'assetjament escolar, com podem prevenir-lo i què cal fer quan el detectem.

Què és (i què no és) l'assetjament?

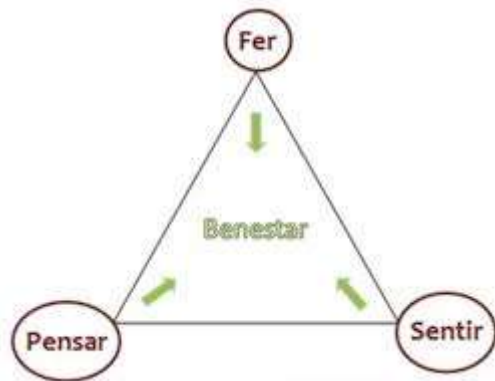
L'assetjament escolar és el maltractament basat en la persecució moral i/o física, sempre psicològica, que neix a entorns educatius on un o més infants o joves exerceixen abús de poder sobre un/a altre/a, de manera continuada.

Té aquests elements:

- Origen en l'entorn educatiu, no només el que passa dins l'escola, però que hi té relació.
- Violència, sempre psicològica, de vegades també física.
- Dolor sostingut, que afecta no només els infants, sinó les seves famílies
- Intencionalitat, l'assetjador/a n'ha de ser conscient. No podem considerar assetjadors els infants molt petits, ni els infants amb trastorns de conducta o de personalitat que no puguin controlar la seva conducta. No hi ha consens en si un avatar digital (com els que es creen en molts jocs en línia) puguin ser considerats assetjadors.

En un assetjament, hi ha tres agents: l'agressor/a, la víctima i els/les espectadors/es.

L'agressor/a és, sobretot, un infant que no se sent bé. Davant un cas d'assetjament, hem d'esbrinar què li passa a l'agressor. La conducta d'una persona és la punta d'un iceberg, segons el model del triangle de la personalitat:

A la base, hi tenim els pensaments i les emocions. L'objectiu, el centre, és el benestar. Els valors, l'educació rebuda tant a casa com a l'escola, les emocions, són l'arrel de les conductes.

Un treball sistemàtic de les emocions, una reflexió sobre els valors que ens permeten conviure en societat, són elements bàsics en la prevenció de l'assetjament.

La víctima d'un assetjament escolar pateix molt. Cal, sobretot, no responsabilitzar-la del que està passant, no és per res que hagi fet o deixat de fer. Important centrar-se en les fortaleses de l'infant assetjat, no en les febleses. El dolor de l'assetjament, com ja hem dit abans, afecta també la família de l'infant. Més endavant parlarem del rol de les famílies davant d'un cas d'assetjament.

L'espectador/a és un altre element que de vegades no es té prou en compte.

L'espectador/a pot ser actiu o passiu. L'espectador actiu pot tenir un rol de víctima o un rol d'agressor. L'espectador/a passiu/va, sempre té un rol d'agressor, perquè amb la seva inacció s'afegeix a l'assetjament.

Què els diem als infants que són espectadors d'un assetjament? En primer lloc, que vagin a buscar un adult. A l'escola, qualsevol mestra o mestre, el o la conserge, la monitora o el monitor de menjador o d'extraescolars.... També és important no etiquetar l'infant agressor: no direm "la/el X és dolent/a" sinó "la/el X fa coses dolentes".

En el cas dels adults espectadors, tenen l'obligació d'intervenir. Només la presència d'un adult que preguntí què està passant pot servir per aturar l'assetjament. No podem normalitzar la violència. No "són coses de nens", no "és que l'altre és feble", no "sempre hi ha hagut assetjament i no passava res". Hi podem fer molt. Calen activitats de prevenció de l'assetjament, cal formació del professorat, cal que hi hagi recursos per atendre degudament la diversitat a les escoles. Hem de passar de ser espectadors a ser "respectadors".

El procés a seguir en l'acompanyament davant el fenomen de l'assetjament escolar té tres fases:

1. Prevenció:

- Provençió: Educar el desenvolupament d'estratègies que donin resposta als conflictes des dels propis potencials (habilitats, capacitats, fortaleses, etc.
 - Sensibilització: Prendre consciència des del sentir-se i sentir l'altre per veure la importància del fenomen de l'assetjament escolar a la societat i el valor que té dins el grup.
2. Detecció:
- Diagnòstic: conjunt d'eines (moltes d'elles també preventives) que serveixen per reconèixer un problema o dificultat del sistema (persona, grup o institució) + lectura de signes mesurables i de símptomes (percepció) per obtenir un enfocament cap al benestar. El Departament d'Educació, en [el Protocol de prevenció, detecció i intervenció davant l'assetjament i el ciberassetjament entre iguals](#), té un document amb indicadors que ens poden ajudar a veure si ens trobem davant una situació d'assetjament. El podeu consultar en [aquest enllaç](#).
 - Tipificació: Classificació de la situació (realitat objectiva + realitat subjectiva) segones els tipus de violències rebudes i la situació de maltractament que generen.
3. Actuació:
- Aturar la violència i protegir als/a les implicats/ades: Processos i accions destinades a cessar la violència, així com a la protecció de la persona en situació de víctima (no revictimització), la persona en situació d'agressor/a (no criminalització) i les persones en rol d'espectador/a (no perjudici).
 - Activar el benestar i implicar en la resolució: Activar tots els nivells d'acció (institució, grup, individu) cap a l'objectiu del benestar i implicar a tots els agents en les estratègies de resolució que permetin sanar el sistema.
 - Reparar el dolor i restaurar el benestar: Afavorir en tots els nivells d'acció i tots els agents implicats espais de reflexió que permetin observar el dolor des del benestar sentit, restablint així la força, la voluntat i la motivació per la felicitat.

Quin és el paper de la família davant una situació d'assetjament?

En la fase de prevenció, la família ha d'acompanyar l'infant en el seu desenvolupament integral, fomentar les relacions saludables, l'autoestima, l'empoderament...

Cal fer sensibilització: parlar del fenomen de l'assetjament a casa. I, sobretot, ser model: la família ha de ser exemple social. Compartim i riem amb un vídeo d'un bebè a qui se li tira una llesca de formatge a la cara per veure com reacciona? Considerem "una broma" que un adult li prengui o amagui una joguina a un infant? Imitem la veu d'un infant que està plorant?

Pel que fa a la detecció, cal acostar-se als infants, de vegades només estant presents els infants s'obren i ens expliquin què els passa i com se senten. Cal activar l'observació, estar alerta als canvis.

És crucial tenir els canals de comunicació oberts: amb l'escola, amb les extraescolars, amb les famílies dels altres infants de la classe. Hi ha d'haver un clima de confiança, seguretat i respecte amb els fills i les filles.

Quan ens trobem amb una situació d'alerta, perquè sabem (o sospitem) que el nostre fill o la nostra filla està en una situació d'assetjament escolar, com a víctima, com a agressor/a o com a espectador/a, el primer que cal fer és avisar la tutora o el tutor. Cada escola té el seu projecte de convivència

(<https://xtec.gencat.cat/ca/centres/projeducatiu/convivencia/>), on es contemplen aquestes situacions i el protocol a seguir.

Cal tenir en compte, però, que no totes les situacions de conflicte entre infants són assetjament escolar. Recordem la definició del principi: L'assetjament escolar és el maltractament basat en la persecució moral i/o física, sempre psicològica, que neix a entorns educatius on un o més infants o joves exerceixen abús de poder sobre un/a altre/a, de manera continuada.

L'actuació de la família ha de tenir en compte tot el que s'ha explicat. En primer lloc, s'ha de reconèixer la situació: no són "coses de nens". Ens hem d'implicar, evidentment, en el benestar del nostre fill o la nostra filla, però també en el benestar del grup. Hem de confiar en les eines de l'escola: sempre, sempre, parlar les vegades que calgui amb la tutora o el tutor, amb la direcció. La nostra filla, el nostre fill, té habilitats que hem de potenciar per sortir del rol en què es troba en l'assetjament. En aquest sentit, evitem posar etiquetes, tant a l'assetjador/a com a l'assetjat/ada. El procés haurà acabat quan ja no hi hagi dolor. Hem d'acompanyar l'infant a sentir-se bé, i que els altres infants del grup en què està també estiguin bé.

Cerdanyola del Vallès, 28 de març de 2023